

майбутніх учителів початкових класів // Початкова школа, 2001. – №7. – С. 1-4.

7. Шкільник М.М. Проблемний підхід для вивчення частин мови: Посібник для вчителів. – К., 1986. – 136 с.

Н.Є.Дмитренко

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПРИВАТНИХ ШКОЛАХ УКРАЇНИ

Данная статья посвящена проблеме внедрения педагогических технологий в процесс профильного обучения в частных общеобразовательных учебных заведениях Украины. Автор определяет основные педагогические технологии и специфику их внедрения в частных школах Украины.

This article is devoted to the problem of realization of pedagogical technologies at the process of profile education at the private schools of Ukraine. The author determines the main characteristics and specific factors of pedagogical technologies at the educational process at the private schools of Ukraine.

Актуальність проблеми. Профільне навчання школярів в приватній школі з малою наповнюваністю класів вимагає зміни методичних підходів до побудови всього навчально-виховного процесу з урахуванням його специфічних для приватної школи особливостей, модифікації використовуваних технологій навчання, їх пристосовування до тих основних організаційно-педагогічних умов, які властиві малочисельним класам.

Аналіз попередніх досліджень. Важливим кроком у розв'язанні проблеми стали праці Н.О.Аніскіної, В.В.Гузєєва, С.Н.Рягіна, О.Я.Савченко, де розкриваються особливості педагогічних технологій профільного навчання в старшій школі на основі введення Державного стандарту; С.У.Гончаренка, Ю.І.Мальованого, В.А.Орлова, А.В.Хуторського, у яких висвітлюються теоретико-методичні питання профільного навчання; М.І.Бурди, Г.В.Дорофєєва, А.А.Пінського, що розкривають співвідношення базової і профільної підготовки; Ю.І.Діка, А.Ж.Жафярова, Ю.М.Колягіна, П.С.Лернера з використання технічних засобів і телекомунікаційних технологій у

практичній організації певних профілів навчання.

Аналіз сучасного стану використання педагогічних технологій в процесі профільного навчання засвідчив зростання інтересу вчених і позитивне ставлення вчителів і директорів шкіл приватної форми власності до них, але водночас дозволив констатувати відставання теорії від запитів практики, нерозробленість механізмів практичного забезпечення педагогічних технологій профільного навчання.

Метою нашої статті є обґрунтування доцільності впровадження педагогічних технологій в процесі реалізації профільного навчання учнів приватних шкіл.

Виклад основного матеріалу. Термін “технологія” в галузі педагогіки – це дидактично організовані способи засвоєння конкретного навчального матеріалу певного предмета, теми чи питання.

Вибираючи педагогічну технологію для забезпечення профільного навчання у загальноосвітній приватній школі, ми виходили з того, що сучасна педагогічна технологія повинна будуватися на таких позиціях:

- засвоєння знань, умінь, навичок із мети освіти перетворюється в засіб розвитку особистості;
- на зміну суб’єкт-об’єктній логіці взаємодії приходять логіка співробітництва і співтворчості, коли вчитель і учень не протистоять один одному, а утворюють систему відносин, де кожен для іншого виступає в ролі умови, засобу і результату становлення як суб’єкта свого розвитку;
- учень перетворюється на суб’єкт процесу свого розвитку, в якого розкриті поки ще не всі необхідні для цього психологічні засоби. Знання, вміння, навички і сам учитель стають засобами і умовами розвитку і тим самим створюють освітнє середовище, в якому вихованець повинен знайти свою індивідуальну нішу;
- стереотипне відтворення перед учнем певного мінімуму знань, умінь і навичок змінюється на проектування і створення освітнього середовища, яке допомагає розкриттю природних даних до саморозвитку пізнавальних, емоційних, фізичних і духовних здібностей.

Отже, інтелектуальний і соціальний розвиток

старшокласника, спрямовуючись метою і змістом освіти, практично реалізується через освітні технології. Сучасні освітні технології надають перевагу активно-діяльнісному способу навчання, ставлять в центр освітнього процесу особистість школяра, його потреби, бажання, майбутні життєві плани. Тобто, педагогічні технології, які використовуються в процесі профільного навчання в загальноосвітній приватній школі, повинні бути особистісно орієнтованими. На наш погляд, три основні педагогічні технології найбільш ефективні в процесі профільного навчання в загальноосвітній приватній школі: технологія модульно-рейтингового навчання, проектна технологія (“метод проектів”), кредитно-модульна технологія.

Ми виходили з того, що технологія модульно-рейтингового навчання ефективна в наступному. По-перше, вона враховує поточну успішність учня і тим самим значно активізує його самостійну роботу; по-друге, більш об’єктивно і точно оцінює знання школяра за рахунок використання багатобальної шкали оцінок; по-третє, створює основу для диференціації навчання; по-четверте, дозволяє одержувати докладну інформацію про систематичне виконання кожним учнем усіх видів самостійної роботи.

Технологія модульно-рейтингового навчання ставить усіх учнів в однакові умови. Але найважливіше те, що вона індивідуалізує роботу. В системі рейтингового контролю відбувається систематичне оцінювання всіх видів роботи, рівня творчості і сумлінності, участі в класній роботі, додаткових та тьюторських заняттях, олімпіадах, написанні наукових робіт, наукових конференціях тощо. Оцінка знань учня здійснюється не за репродуктивну пам’ять, а за його систематичну творчу роботу.

Необхідність діяльнісного підходу і включення його в контекст самостійної пізнавальної діяльності учнів, у тому числі дослідницької, творчої, спонукала до включення в процес профільного навчання проектної технології навчання. Метод проектів класифікується як комплексний метод індивідуалізованого навчального процесу, що дозволяє дитині виявити самостійність у плануванні, організації і контролі своєї діяльності. До характерних особливостей даної технології можна віднести:

– визначення проектного завдання як розгорнутого розв’язання

навчальної мети;

- підготовка матеріалів для контролю знань учнів здійснюється спільно з учнями (залежно від віку);
- здійснення вчителем методичного керівництва на всіх етапах реалізації проекту;
- забезпечення індивідуального темпу роботи учнів над проектом;
- організацію групових занять учнів для виконання контрольних завдань;
- проведення суспільної презентації проекту як критерію оцінки досягнення його цілей.

Проектна технологія навчання дозволяє органічно інтегрувати знання учнів з різних галузей при розв'язанні однієї проблеми, дає можливість застосувати отримані знання на практиці, генеруючи при цьому нові ідеї. Основна ідея подібного підходу до навчання полягає в тому, щоб перенести акцент з різного виду вправ на активну розумову діяльність учнів, яка вимагає володіння певними вміннями. Тільки метод проектів може дозволити вирішити це дидактичне завдання і відповідно перетворити заняття на дискусійний, дослідницький клуб, в якому розв'язуються дійсно цікаві, практично значущі і доступні учням проблеми.

Використання в процесі профільного навчання освітніх ресурсів інших установ привело нас до використання кредитно-модульної технології навчання в загальноосвітній приватній школі.

Суть кредитно-модульної технології навчання полягає в наступному:

1. Формування індивідуальної освітньої програми школяра здійснюється на підставі відповідно сформованого переліку змістових модулів (навчальних дисциплін), пов'язаних структурно-логічною схемою підготовки.

2. Навчальна дисципліна формується як сукупність тісно пов'язаних між собою змістових модулів, передбачених для засвоєння протягом навчального року. Зауважимо, що змістовий модуль – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу, яка відповідає певному об'єкту вивчення. Змістові модулі формують розділи навчальної дисципліни.

3. Індивідуальна освітня програма учня включає обов'язкові та вибіркові змістові модулі. Обов'язкові змістові модулі становлять інваріантну складову навчального плану. Вибіркові змістові модулі забезпечують достатність профільної підготовки, дають можливість академічної мобільності та можливість поглибленої підготовки в освітніх галузях, вибраних учнем.

4. Формування індивідуальної освітньої програми учня за певним профілем передбачає можливість індивідуального вибору учнем змістових модулів (дисциплін) з числа вибіркових. При цьому сума обсягів обов'язкових та вибіркових змістових модулів, передбачених для вивчення протягом навчального року, повинна становити не менше 29,5 – 10 клас, 30 – 11 клас і не більше 33 кредитів.

5. Зарахування змістових модулів (дисциплін), включених у річну навчальну програму, здійснюється шляхом складання учнем рейтингового контролю протягом навчального року без організації перехідних екзаменів, однак з дотриманням термінів, визначених графіком підсумкового контролю.

6. Індивідуальна освітня програма учня певного профілю формується за участю учня і під керівництвом учителя-куратора навчальних програм. Кожна програма на наступний навчальний рік повинна бути сформована до встановленого терміну перед закінченням поточного навчального року. При формуванні навчальної програми враховуються вибрані учнем профільні предмети (відповідна кількість кредитів), рівень вивчення предметів цієї ж галузі (академічний рівень) та інших галузей знань (рівень стандарту).

7. Основним завданням учителя-куратора індивідуальної навчальної програми учня є надання кваліфікованих консультацій та рекомендацій щодо формування індивідуальної навчальної програми та її реалізації протягом усього періоду навчання на певному рівні (рівень стандарту, академічний чи профільний). Основні функції куратора:

- ознайомлення учнів з принципами технології кредитно-модульного навчання та можливостями формування індивідуальної навчальної програми учня;
- надання рекомендацій та консультацій учням щодо

формування їх індивідуальних навчальних програм;

- надання рекомендацій та консультацій учням щодо запису на вивчення конкретних навчальних дисциплін (змістових модулів);
- контроль за реалізацією індивідуальної навчальної програми учня;
- надання рекомендацій та консультацій учням щодо можливостей майбутнього навчання чи працевлаштування;
- куратор відповідає за формування індивідуальних навчальних програм учнів, закріплених за ним.

Висновки. Розглянуті технології спрямовані на успішність реалізації освітнього процесу, забезпечують індивідуальну освітню траєкторію кожного школяра. Проте потрібно звернути увагу на те, що в сучасних умовах кожна з таких технологій пред'являє високі вимоги до педагогічної і методичної підготовки вчителів.

Організація профільного навчання в загальноосвітній приватній школі передбачає використання всіх наявних в сучасній дидактиці технологій навчання. Сьогодні школа може самостійно визначати форми і методи навчання. Вчителі, які працюють в старшій загальноосвітній приватній школі, можуть розумно поєднувати різні варіанти освітніх технологій, що дозволить забезпечити ефективність профільного навчання.

Таким чином, профільне навчання, спираючись на вивчення предметів базового компонента навчального плану, розширюючи спектр освітніх послуг за рахунок шкільного компонента навчального плану і системи додаткової освіти, дозволяє вирішувати задачі спеціалізації освіти для формування цілеспрямованої, достатньо освіченої особистості учня.

Література

1. Концепція профільного навчання в старшій школі // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2003. – № 24. – С. 3-15.
2. Бондар С.П., Момот Л.Л., Липова Л.А., Головка М.І. Педагогічні технології в шкільній освіті. Навчальний посібник. – Рівне: Ред.- видав. центр “Теніс” Міжнар. Ун-ту “РЕГП” ім. акад. Дем’янчука, 2003. – 200 с.